

okružnim i oblasnim NOO tijekom 1944. osnivaju se izvršni odbori, članovi kojih su na čelu pojedinih odjela, zaduženi za pojedine grane uprave (povjerenici, a u Hrvatskoj pročelnici), čime se institucionaliziraju izvršni i upravni organi koji će se održati i u kasnijim zakonskim propisima, sve do *Općega zakona o narodnim odborima* od 1. IV. 1952.

nasciturus (lat.; engl. *nasciturus*; njem. *Nasciturus*; franc. *nasciturus*), začeto, ali još nerođeno dijete. Pravo stvara fikciju kao da je dijete rođeno da bi se zaštitili njegovi interesi odnosno prava (npr. kod nasljedstva). U postupovnom pravu n. se drži stranački sposobnim ako se parnica vodi u njegovu korist. → *stranačka sposobnost*, → *ljudsko biće*

nasciturus pro iam nato habetur, quotiens de commodis eius agitur (lat.: začeto dijete smatra se kao da je već rođeno, ako su u pitanju njegovi probitci), u rim. pravnoj tradiciji, izreka koja sadržava pravno načelo koje određuje da začetomu nerođenomu djetetu (*nasciturus*) treba pružiti pravnu zaštitu u svim slučajevima kada su posrijedi njegovi probitci. Izreka je nastala na temelju fragmenata klasičnoga pravника Paula (*Paulus*), a navedeno načelo preuzeto je i u suvremene pravne sustave. U hrv. je pravu to rim. načelo uzdignuto na razinu općega načela privatnoga prava, jer prema novom *Zakonu o obveznim odnosima* »uzima se da je začeto dijete rođeno, kadgod se radi o njegovim probicima, pod uvjetom da se rodi živo«, a njegove konkretizacije sadržavaju i određeni drugi propisi, primjerice, *Zakon o nasljeđivanju*, koji određuje da će se za dijete već začeto u času otvaranja nasljedstva uzeti da je rođeno ako se rodi živo, te *Obiteljski zakon*, koji određuje da priznanje očinstva začetoga, a još nerođenoga djeteta, proizvodi pravni učinak ako se dijete rodi živo.

nasilje (engl. *violence*; njem. *Gewalt*; franc. *violence*), uporaba prisile, tjelesne ili duševne, apsolutne ili relativne, prema drugoj osobi. Podrazumijeva i zlostavljanje, maltretiranje, fizičko ili duševno, ljudi u određenoj sredini, od djece do žena, u obitelji, na radnome mjestu, sportskim priredbama, te građana u najširem smislu (kao polit. nasilje). Nasilje može biti upravljeno i prema biljkama i životinjama kao sastavnicama okoliša u najširem smislu. U kaznenom zakonodavstvu razlikuju se tzv. klasični delikti nasilja, koji obuhvaćaju sva kaznena djela s elementom prisile (npr. ubojstvo, tjelesne ozljede, razbojništvo, silovanje, nasilničko ponašanje itd.).

Svojnog stajališta n. može biti upravljeno prema neprijateljskim ranjenicima, bolesnicima, brodolomcima, zarobljenicima, internircima i civilnom stanovništvu u slučaju zarobljavanja odn. okupacije određenog teritorija, i u tom se slučaju radi o ratnim zločinima. Iako su te kategorije zaštićene po međunar. ratnom i humanitarnom pravu Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava rata od 12. kolovoza 1949. i Dopunskim protokolima I. i II. uz Ženevske konvencije o zaštiti žrtava međunarodnih i nemeđunarodnih oružanih sukoba od 8. lipnja 1977., u ratnim sukobima one su često izložene nasilju, a primjer je rat na bivšim jugoslavenskim prostorima 1991–95. Za ta nasilja izvršitelji će odgovarati pred domaćim sudovima ili pred Međunarodnim kaznenim sudom u Hagu. Sve zemlje u svojim kaznenim zakonima sankcionirale su n. svih oblika, za što su predviđene i adekvatne kazne.

nasilje u obitelji (engl. *violence in the family*; njem. *innerfamiliäre Gewalt*; franc. *violence familiale*), u obiteljskom i kaznenom pravu društveno neprihvatljivo ponašanje članova obitelji: nanošenje ozljeda, boli, zastrašivanje, vrijeđanje, spolno i dr. uznemirivanje, izoliranje, materijalno ili radno iskorištavanje. Može biti tjelesno ili duševno. Najčešće su žrtve žena, djeca i/ili ostarjeli članovi obitelji. N. u o. povreda je → *ljudskih prava*, a osobito → *prava djeteta*.

Društvena reakcija na n. u o. očituje se u javnoj osudi nasilničkoga ponašanja te pružanju raznih oblika pomoći i usluga žrtvama. Pravna je reakcija kazneni i prekršajni progon nasilnika te izricanje obiteljskopravnih mjera za zaštitu djece od raznih oblika nasilja roditelja zlorabom → *roditeljske skrbi*. U novije vrijeme prema nasilniku se, pored sankcija, primjenjuju i zaštitne mjere.

naslijedene obveze (engl. *inherited obligations*; njem. *geerbte Verbindlichkeiten*; franc. *obligations héréditaires*), obveze koje je nasljednik naslijedio jer su pripadale ostavitelju, a nisu prestale njegovom smrću. Obveze ostavitelja ulaze u ostavinu, ako nisu strogo osobne naravi, jer u tom slučaju prestaju smrću ostavitelja. Za naslijedene obveze odgovara nasljednik. Njegova je odgovornost ograničena. Ako je pravni položaj nasljednika jedinstven, nasljednik odgovara *pro viribus hereditatis*, što znači i vlastitom imovinom i imovinskim pravima koje je naslijedio, ali do visine vrijednosti imovinskih prava koja je naslijedio. Ako je pravni položaj nasljednika